

Bijbelvertaalwerk in Tanzania

Afgelopen week tijdens een vertaalsessie: “Welk woord uit onze taal kunnen we het beste voor God gebruiken: Mungu of Waryubha? Het eerste woord hebben de zendingen gebruikt toen ze bij ons het Evangelie brachten, maar het komt niet uit onze taal. Waryubha is ons eigen woord voor de God die alles geschapen heeft, maar deze God is niet precies gelijk aan de God van de Bijbel. Wat moeten we doen?”

Een vraag waarvan iedereen aanvoelt: die is niet eenvoudig met een simpel advies te beantwoorden, hier zal een cruciale beslissing genomen worden. Wordt het een God die door mensen buiten de stam *Mungu* wordt genoemd, of wordt het de God die al sinds hun verste voorouders bekend is als de Schepper die alles weet, alles kan en uitsluitend goed en betrouwbaar is? Beide vertaalkeuzes hebben hun voor- en nadelen. Eén woord kan niet alles zeggen. Toen in het verleden voor *Mungu* werd gekozen, voegde men eenvoudigweg een nieuwe God aan de bestaande godenwereld toe.

Zouden de vertalers nu kiezen voor *Waryubha*, dan zou dat betekenen dat de Bijbel iets te zeggen heeft over hun eigen Schepper-God. En misschien wel dingen te zeggen heeft die niemand (meer) wist. Een boodschap die direct te maken heeft met het leven van alledag. We bidden om Gods leiding in het nemen van deze keuze met verstrekkende gevolgen.

Eindelijk in Musoma

U begrijpt dat we nu volop met het bijbelvertaalwerk bezig zijn. Het verlangen dat God acht jaar geleden in ons hart heeft gelegd, is nu vervuld in het werk waarmee we begonnen zijn.

Dorien Kamphuis zijn in januari zonden naar Tanzania om daar 7e Bijbelvertalers mee te werken vertalen van de Bijbel in twee talen: Kabwa en Zinza.

24 juni kwamen we met een vliegtuigje in Musoma aan, een klein stadje in het noorden van Tanzania, aan de oever van het Victoriameer. We konden zo het huis intrekken van een ander gezin dat nu voor langere tijd in Nederland is, en zelfs een auto stond voor ons klaar. Iedereen was verbaasd dat we na een week al met ons werk wilden beginnen, maar we voelden ons echt fit genoeg om aan de slag te gaan. Op een of andere manier heeft God ons veel gezondheid en energie gegeven. Het kwam net zo uit dat we na twee weken al weer de koffers moesten pakken voor een conferentie in Kenia. Het was goed om al onze collega's in Oost-Afrika te ontmoeten en te horen hoe de Bijbel stap-voor-stap vorm krijgt in tal van talen. Eenmaal terug in Musoma zijn we echt begonnen met ons werk: Dorien 4 morgens in de week met taalonderzoek en André iedere dag met bijbelvertaalwerk. Op onze website hebben we allebei een

Links: André begeleidt twee vertaalteams tijdens de cursus over hoe je goede vertaalkeuzes maakt voor bijbelse sleutelwoorden (zoals 'God' of 'zonde').

Rechts: Michaja vindt het erg leuk om onze huishulp, mama Sofia, te helpen. Hier mag ze helpen met het kneden van het deeg, zodat we morgenochtend weer lekker brood hebben.

verslag geschreven over 'een gewone dag', wellicht geeft het u een indruk van hoe ons werk er hier in Tanzania uitziet.

Michaja en Elisa

We zijn verbaasd hoe makkelijk de kinderen zich hebben aangepast aan het leven hier en hoe snel ze het Swahili hebben opgepikt. Als Dorien haar werk doet, spelen de kinderen in de crèche op hetzelfde terrein, samen met een ander Tanzaniaans meisje (Naomi) en haar moeder. Dat gaat nu erg goed en ze leren van alles in het Swahili: liedjes, gebedjes en nog veel meer. Ze voelen zich nu al veel meer op hun gemak met 'bruine kindjes' (zoals Michaja ze noemt als ze hun naam niet weet) en lopen nu zelfs al naar de burens toe om te kijken wat ze allemaal doen en om te spelen met de buurkindjes. Erg leuk om te zien!

Dorien over haar werk

"Vier dagdelen per week ben ik op kantoor te vinden om me te verdiepen in het Zinza, een taal die 200.000 mensen ten zuiden van het Victoriameer spreken. Ik heb nu bijna een document afgerond waarin de regels voor het schrijven van Zinza staan, zodat de twee vertalers – ds. Lukafuba en Balthazari – steeds consequent dezelfde spelling gebruiken. Een van de onduidelijkheden was het wel of niet schrijven van de laatste klank van een woord. Deze wordt vaak niet uitgesproken als er een woord op volgt. Voor beginnende lezers is dat daarom verwarrend als die letter wel geschreven staat: je zegt die klank toch niet? Maar het blijkt dat het op langere termijn de lezer wel helpt om de laatste letter te schrijven. Zo kan men woorden

namelijk makkelijker herkennen, en als men snapt welk woord er staat, komt de goede uitspraak vanzelf. Deze maand wordt het boek Genesis verspreid en het is voor het eerst dat de Zinza-mensen in hun eigen taal gaan lezen, uit de Bijbel!"

André over zijn werk

"Op dit moment werk ik iedere dag samen met twee bijbelvertalers. Zij komen uit een dorp hier in de buurt waar iedereen de Kabwa-taal spreekt. Deze twee vertalers zijn nu bezig om het Lukas-Evangelie te vertalen voor deze mensen (zo'n 10.000 spreken Kabwa). Maar het vertalen is nogal ingewikkeld, zeker als je er niet voor opgeleid bent, en vandaar mijn rol om hen te trainen en te adviseren in hun werk. En dat is meer dan een dagtaak: helpen bij de exegeese, adviseren bij vertaalbeslissingen, stellen van vragen over hun taal en cultuur, maar ook praktische dingen als leren typen en schrijven in hun eigen taal. Ik vind het een mooie rol om hen bij te staan in dit prachtige werk. De komende maanden zal ik met de vertalers door het Paas-evangelie heen werken (Lukas 22-24), en ieder vers moet zo goed en duidelijk mogelijk in het Kabwa vertaald worden. Daarnaast ben ik begonnen met lesgeven aan een bijbelschool in een dorp hier in de buurt. 2x per week doceer ik aanstaande voorgangers over het boek Handelingen. Aan het eind van het semester hoop ik dat mijn Swahili op voldoende niveau is om ingewikkelde vertaalproblemen te kunnen bespreken in het Swahili."

Nogmaals: welke God?

Terwijl we deze nieuwsbrief schrijven zijn de vertalers terug gekomen van hun reis naar de Kabwa-dorpen. Ze hebben in twee dorpen aan de mensen gevraagd welk woord het meest geschikt is voor God: *Mungu* of *Waryubha*. In het ene dorp werd enthousiast voor het tweede woord gekozen, in het andere dorp weigerde men dit woord te gebruiken (het zou te veel met de vooroudergeesten te maken hebben). Morgen zullen de vertalers naar het derde dorp gaan om meer informatie te verzamelen. En hopelijk kunnen we volgende week dan een weloverwogen keuze maken.

Trouw

Graag willen we nog één ding zeggen: dat we onder de indruk zijn van de trouw waarmee jullie ons steunen met giften en met gebed. In de afgelopen maanden hebben we ons geen moment zorgen hoeven te maken hoe alles rond moest komen, er was steeds voldoende. Ook als we ons realiseren hoe soepel onze overgang naar het leven hier is gegaan, dan zijn we dankbaar. We zijn gezond geweest (zelfs André heeft nauwelijks hoofdpijn meer gehad sinds we in Musoma zijn aangekomen!), we bouwen vriendschappen op, en hebben snel onze plek gevonden onder de Tanzaniaanse vertalers en onze collega's. Kortom: veel om voor te danken!

André en Dorien

Weblog

Omdat we in een nieuwsbrief uiteraard maar een paar dingen kunnen weer-geven, schrijven we op www.bijbelvertaalwerk.nl/weblog verhalen over ons leven en werk in Tanzania, o.a. over 'een gewone dag als bijbelvertaler', 'bijna gestenigd', 'lijkkist in onze auto', en nog 10 andere impressies vanuit Tanzania.

Dankpunten

1. Dat we nog niet ziek zijn geweest sinds we in Tanzania aankwamen (zelfs André heeft nauwelijks hoofdpijn gehad sinds we in Musoma zijn!).
2. Dat de kinderen gelukkig lijken te zijn met hun leven hier.
3. Dat we genieten van ons werk en snel onze plek hebben gevonden.
4. Dat het bijbelvertaalwerk in Musoma nu echt van start is gegaan.

Gebedspunten

1. Voor de Tanzaniaanse collega's, dat ze goede bijbelvertalers worden.
2. Voor Doriens taalonderzoek en André's lesgeven aan de bijbelschool.
3. Voor fijngevoeligheid in relaties, ook met de Tanzanianen.
4. Voor een gezond geestelijk leven (en het vinden van een gemeente).

André en Dorien Kamphuis
c/o SIL International
P.O. Box 1235, Musoma, Tanzania, East Africa
E-mail: kamphuis@bijbelvertaalwerk.nl

Contactpersonen Thuisfrontcomité:
Wim en Evelien Kater
Telefoon: (0318) 638 498
E-mail: thuisfront@bijbelvertaalwerk.nl

Wycliffe Nederland: www.wycliffe.nl
Onze website: www.bijbelvertaalwerk.nl
Rekeningnummer: 1459.67.905 t.n.v.
Wycliffe Comité Kamphuis (Ede)